

Guía Docente				
Datos Identificativos				2018/19
Asignatura (*)	Xogos motores	Código	652G01030	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Terceiro	Optativa	4.5
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Didácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en Educación			
Coordinación	Varela Garrote, Lara	Correo electrónico	lara.varela@udc.es	
Profesorado	Varela Garrote, Lara	Correo electrónico	lara.varela@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Dentro do perfil formativo do Grado en Educación Infantil contéplase esta asignatura (Xogos Motores) que completa a formación do futuro docente cara a un traballo no ámbito do xogo que permita dar resposta ás demandas sociais existentes. Consideramos esta materia de gran interese dentro da formación do futuro Graduado en Educación Infantil xa que a achega principal da mesma permitiralle descubrir por unha banda que o xogo é un contido con grandes potencialidades didácticas e por outro supón un medio didáctico de gran relevancia na súa formación, que lle permitirá empregalo no seu desenvolvemento profesional. Os coñecementos aportados por Xogos Motores pretenden estudar, explorar, descubrir e vivenciar todas aquelas manifestacións lúdicas dentro dunha formulación global, para dotar ao futuro Grado en Educación Infantil non só de vivencias senón tamén de estratexias e formas de ensinar teórico-prácticas. Xogos Motores atópase dentro do plan de estudos de Grado en Educación Infantil no grupo de materias optativas, cunha duración de 4,5 créditos. A descrición do seu contido, reflectido no Plan de Estudos, indica os seguintes descritores: marco conceptual do xogo motor; teorías e clasificacións dos xogos motores; o xogo e a súa evolución na etapa infantil; o xogo como recurso didáctico; deseño e desenvolvemento de actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos; os recursos para o xogo: materiais e espazos; educación rítmica a través dos xogos con cancións; propostas prácticas para a educación a través do xogo.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Situar o papel do xogo motor, a súa importancia e repercusións no contexto da Educación Infantil.		A1 A4 A5 A6 A53	B3 B6 B17
Saber utilizar o xogo como medio e como contido de ensino - aprendizaxe en si mesmo.		A5 A21 A53 A55 A62	B2 C1

Experimentar intervencións prácticas a través do xogo motor analizándoas críticamente.	A54 A55 A56 A62	B3 B15	
Valorar críticamente a presenza do xogo no ámbito da Educación Infantil.	A45 A53	B3	
Capacidade para realizar unha análise estrutural e funcional crítico no deseño e realización do xogo motor infantil.	A53 A62	B3 B10	
Capacidade para ofrecer aos alumnos de Educación Infantil recursos lúdico-motores diversos para un adecuado desenvolvemento da motricidad infantil.	A33 A54 A56 A62	B2	C7
Ser capaz de analizar o xogo da infancia e obter información de utilidade para futuras intervencións didácticas.	A23 A60	B1 B3 B8	C6
Capacidade para deseñar, xustificar, aplicar e avaliar propostas de intervención para traballar a través do xogo motor na Educación Infantil.	A29 A54 A55 A56 A62	B4 B5 B6 B11 B12 B18 B23 B25	C1 C3 C8

Contidos	
Temas	Subtemas
BLOQUE 1: FUNDAMENTOS TEÓRICOS DO XOGO	Este bloque está formado por temas que abordan a parte teórica da materia.
Tema 1. Marco conceptual do xogo motor.	- Concepto e características do xogo.
Tema 2. Fundamentos teóricos do xogo.	- Diversos enfoques que xustifican a presenza do xogo na infancia.
Tema 3. O xogo na Educación Infantil e a evolución das súas formas.	- A evolución do xogo na etapa infantil e a súa relación coa motricidade.
Tema 4. O xogo motor no currículo da Educación Infantil.	- Análise do xogo no currículo de Educación Infantil. - O emprego do xogo para o desenvolvemento motor en idade infantil.
Tema 5. O xogo motor e a súa didáctica.	- Didáctica e metodoloxía do xogo. - Organización de espazos lúdicos. - Xogo e programación.
BLOQUE 2: PROPOSTAS DE INTERVENCIÓN PARA O DESENVOLVEMENTO DE ACTIVIDADES FÍSICAS A través DO XOGO	Neste bloque abordaranse as diferentes temáticas a través de dúas formas: - por medio de sesións teórico-prácticas dirixidas polo docente; - por medio de prácticas dirixidas polo alumnado aos seus compañeiros e observadas polo docente.

Tema 6. Propostas prácticas de intervención a través do xogo motor.	Abordaranse diversas propostas de carácter práctico. Sirvan de exemplo o emprego de: - Xogos para o desenvolvemento da creatividade. - Xogos para o desenvolvemento das habilidades motrices básicas. - Propostas lúdicas para o traballo sensorial. - Xogos para o desenvolvemento das capacidades perceptivo-motrices. - Xogos motrices a través do conto, a danza e as cancións. - Xogos motrices e emprego de recursos didácticos e materiais alternativos. - Instalacións de xogo. - Xogos de representación e expresión, entre outras propostas.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	B1 B10 C7	1	2.5	3.5
Aprendizaxe colaborativa	A1 A4 A5 A53 A54 A55 A56 A60 B1 B2 B3 B5 B6 B12 B15 B17 C1	2	4	6
Proba mixta	A1 A4 A5 A53 A54 A55 B1 B2 B10	2	20	22
Sesión maxistral	A1 A4 A53 A54 B3 B8 B15 C7	8	8	16
Simulación	A1 A6 A29 A53 A54 A55 A56 A60 A62 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B15 B17 C1	2	4	6
Traballos tutelados	A1 A4 A5 A21 A23 A29 A33 A45 A53 A55 A56 A60 A62 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B11 B12 B15 B18 B23 B25 C1 C3 C6 C7 C8	3	22.5	25.5
Práctica de actividade física	A1 A4 A54 A55 A56 B1 B3 B4 B5 B12	13	19.5	32.5
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Ao comezar o curso lévanse a cabo actividades iniciais tanto na teoría coma na práctica para coñecer as competencias, intereses e motivacións do alumnado para o logro dos obxectivos a alcanzar. Así poderemos coñecer información de interese (punto de partida) para articular mellor a docencia e optimizar os procesos de ensino-aprendizaxe.
Aprendizaxe colaborativa	Levaranse a cabo diversos traballos guiados polo docente no aula e tamén a través da Facultade Virtual. Estes traballos organizaranse en pequenos grupos que traballarán conjuntamente na resolución de problemas concretos.

Proba mixta	Realizarase unha proba obxectiva na data data marcada oficialmente pola Universidade da Coruña. A proba pode incluír preguntas longas, curtas e/ou tipo test e versará sobre todos aqueles contidos abordados tanto nas sesións teóricas como nas prácticas.
Sesión maxistral	Os temas correspondentes ao bloque 1 da asignatura serán expostos no aula a través de diferentes medios: explicación oral, apoio con presentacións informáticas, visualización de materiais didácticos en soporte CD,DVD e VHS.
Simulación	Consiste na representación a través do contos motores e actividades de expresión dramática de situacións procedentes da realidade. Os alumnos poderanse baixo condicións hipotéticas a partir dun tema ou situación problema elixido por eles de antemán, ante a cal ponse a proba a súa expresión corporal, capacidade comunicativa, de resolución de problemas e creatividade.
Traballos tutelados	Realizarase un traballo teórico - práctico. Consiste no deseño e posta en práctica dunha sesión de xogos motores cunha temática asignada polo docente, para aplicar a un ciclo concreto de Educación Primaria. O traballo realizarase en grupo e contará un 20% da nota global.
Práctica de actividade física	A través desta metodoloxía realizaranse prácticas no pabellón universitario a través dos contidos da materia e aplicados aos diferentes ciclos da Educación Primaria. As prácticas serán de dous tipos: - practicas dirixidas polo docente e desenvolvidas polos alumnos; - practicas supervisadas polo docente e dirixidas polos alumnos aos seus compañeiros.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe colaborativa Traballos tutelados	Aprendizaxe colaborativo: - realizaranse diversos traballos en clase e a través da Plataforma Virtual (Moodle) para desenvolverlos individualmente ou en grupos. Nalgúns casos será necesario que o profesorado guie este traballo para o seu axuste de face á consecución dos obxectivos da materia. Traballos tutelados: - dedicarse un tempo para todo o grupo no que se explicará en que consiste o traballo; - cada grupo debe reunirse polo menos unha vez coa docente. Así se establecerá a validez do deseño e contidos de traballo para a súa posta en práctica, establecéndose as correccións oportunas para á súa exposición. Nesta materia non se admite dispensa académica de exención de asistencia.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Aprendizaxe colaborativa	A1 A4 A5 A53 A54 A55 A56 A60 B1 B2 B3 B5 B6 B12 B15 B17 C1	O alumnado cada vez que se aplique esta metodoloxía grupal deberá entregar por escrito os traballos realizados polo grupo. Valorarase o seu adecuación aos obxectivos previstos para cada traballo en concreto.	30
Proba mixta	A1 A4 A5 A53 A54 A55 B1 B2 B10	Realizarase na data marcada oficialmente pola Universidade da Coruña. Será de carácter teórico e/ou práctico podendo conter preguntas tema, curtas e/ou tipo test.	30
Traballos tutelados	A1 A4 A5 A21 A23 A29 A33 A45 A53 A55 A56 A60 A62 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B11 B12 B15 B18 B23 B25 C1 C3 C6 C7 C8	Realizarase un traballo de aplicación dos contidos desenvolvidos en clase. O traballo poderase realizar individualmente ou en grupo (ata 5 integrantes).A profesora especificará os requisitos formais de presentación dos traballos, tanto a súa parte escrita como a parte oral. O cumprimento de devanditos requisitos é imprescindible para que os traballos sexan aceptados.	40

Observacións avaliación

Primeira oportunidade: para acceder á avaliación descrita anteriormente, será obligatoria a asistencia ao 80% das horas presenciales da materia. Non só bastará a asistencia senón que se computará tamén a participación activa do alumnado. É necesario superar unha puntuación mínima nos distintos apartados da avaliación para que fagan media entre eles. Segunda oportunidade: ao alumnado que asista a máis dun 80% das horas presenciales na primeira oportunidade, conservaráselle as cualificacións que alcancen a puntuación mínima sinalada pola profesora. Terá que repetir as partes da avaliación que non alcancen ese mínimo. O alumnado que non asista ao 80% das horas presenciales da materia na primeira oportunidade, ten á súa disposición un modelo de avaliación alternativo, que será o mesmo para ambas oportunidades: proba mixta (100%), realizada na data marcada oficialmente pola Universidade da Coruña e na que se deberá demostrar o dominio dos contidos teórico-prácticos da asignatura. Nesta materia non se admite dispensa académica de exención de asistencia.

Fontes de información

Bibliografía básica

- A.E.M.E.I.(2001). Juegos para el desarrollo de las habilidades motrices en Educación Infantil. Málaga: Aljibe.- Abad, J. (2009). Iniciativas de educación artística a través del Arte Contemporáneo para la Escuela Infantil.
- [Tesis]-Ballesteros, M. (2009). Los juegos populares en infantil y primaria: análisis y aplicación práctica. Almería: Procompal.-Bantulá, J. (2001). Juegos motrices cooperativos. Paidotribo: Barcelona.-Bernal, J.A. y Brito, L.F., (2005). 1,2,3? por todos mis compañeros. Algunos juegos de ayer y hoy entre México y España. Wanceulen: Sevilla.-Caillois, R. (1958). Teoría de los juegos. Seix Barral: Barcelona. -Carrasco Espinilla, I. y Criado Caro, D. (2001). 66 fichas de psicomotricidad. Sevilla: Wanceulen. -Conde, J.L. (2001). Juegos para el desarrollo de las habilidades motrices en Educación Infantil. Aljibe: Málaga. -Conde, J. L. (1994). Los cuentos motores. Paidotribo: Barcelona.-Conde, J. L. y Viciana, V. (1997). Fundamentos para el desarrollo de la motricidad en edades tempranas. Aljibe: Málaga.-Conde, J. L., Martín, C. y Viciana, V. (1997). Las canciones motrices. Inde: Barcelona.-Diez Navarro, M.C (1998). Proyectando otra escuela. Madrid : Ediciones de la Torre.-Diez Navarro, M.C (1999). Un diario de clase no del todo pedagógico. Madrid : Asociación de Maestros Rosa Sensat.- Diez Navarro, M.C (2002). El piso de abajo de la escuela. Barcelona: Graó.- Diez Navarro, M.C. (2007). Mi escuela sabe a naranja.Barcelona: Graó.- Diez Navarro, M.C. (2010). La oreja verde de la escuela. Madrid: Ediciones de la Torre.- Diez Navarro, M.C. (2011). Los Pendientes de la maestra : o cómo piensa una maestra en los niños, las escuelas, las familias y la sociedad. Barcelona : Editorial Graó.- Diez Navarro, M.C. (2013). 10 ideas clave de la educación infantil. Barcelona: Graó.-Eines, J y Mantovani, A. (1997). Didáctica de la dramatización. Gedisa: Barcelona.-Escriba, A. (1998). Los juegos sensoriales y psicomotores en Educación Física. Gymnos: Madrid.-Ferland, F.(2009). ¿Jugamos? El juego con niñas y niños de 0 a 6 años. Madrid: Narcea.-Fodor, E.,Morán, M. y Molerés, A. (2009). Todo un mundo de sorpresas. Educar jugando. El niño de 2 a 5 años. Madrid:Pirámide.-Fraguela,R., Palacios, J. y Varela, L. (1996). Xogos cooperativos e actividades infantís: educar na cooperación no ámbito escolar.Santiago: Lea.- Frías, C. (2005).Guía para estimular el desarrollo infantil complemento didáctico de estimulación. Sevilla: MAD.- Frías, C. (2005). Guía para estimular el desarrollo infantil de los 3 a los 6 años de edad. Sevilla: MAD.- Frías, C. (2005). Guía para estimular el desarrollo infantil de los 45 días al primer año. Sevilla: MAD.- Frías, C. (2005). Guía para estimular el desarrollo infantil del primero a los tres años de edad. Sevilla: MAD. -Fusté, S. y Bonastre, M. (2007). Psicomotricidad y vida cotidiana (0-3 años). Barcelona: Graó. -Garaigordobil,M. (2011). Juegos cooperativos y creativos para grupos de niños de 4 a 6 años. Madrid: Pirámide.-García Fernández, P. (2005). Fundamentos teóricos del juego. Wanceulen: Sevilla.-García Montes, M. E. y Ruiz Juan, F. (2001). Educación motriz a través del juego Infantil: materiales no convencionales. Gymnos: Madrid.-Gil Madrona, P. (2004). Evaluación de la Educación Física en Educación Infantil. Sevilla: Wanceulen.-Gil Madrona, P. (2005a). Unidades didácticas de educación física para educación infantil 0-3 años: propuestas y concreciones prácticas en realidades de aprendizaje y espacios de acción.Sevilla: Wanceulen.-Gil Madrona, P. (2005b). Unidades didácticas de educación física para Educación Infantil, 3-6 años. Sevilla: Wanceulen.-Gil Madrona, P., y Navarro Adelantado, V. (2005). El juego motor en Educación Infantil. Sevilla: Wanceulen.-Godschmied,E., y Jackson, S. (2007). La educación infantil de 0 a 3 años. Madrid.: Morata.-Huizinga, J. (1972). Homo ludens. Alianza editorial: Madrid. -Laguía, M.J. y Vidal, C. (2011). Rincones de actividad en la escuela infantil (0 a 6 años). Barcelona: Graó. -Lleixa, T.(1995). Juegos sensoriales y de conocimiento corporal. Barcelona: Paidotribo. -Martínez, G. (1998). El juego y el desarrollo infantil. Octaedro: Barcelona.-Méndez, A. (2003). Nuevas propuestas lúdicas para el desarrollo curricular en Educación Física. Paidotribo: Barcelona.-Navarro, V. (2002). El afán de jugar. Inde: Barcelona.-Omeñaca, R. y Ruíz, J. (1999). Juegos cooperativos y E.F. Paidotribo: Barcelona.-Omeñaca, R., Puyuelo, E. y Ruíz, J. (2001). Explorar, jugar y cooperar. Paidotribo: Barcelona. -Orlick, J. (1990). Libres para cooperar, libres para crear. Paidotribo: Barcelona.-Palacios, J. (1998). Jugar es un derecho. Xaniño: A Coruña.-Palacios, J; Fraguera, R y Varela, L. (1996). Xogos competitivos. Educar na competición no ámbito da educación física. Lea: Santiago.-Palacios, J; Fraguera, R y Varela, L (1996). Xogos cooperativos e actividades infantís. Educar na cooperación no ámbito escolar. Lea: Santiago.-Paredes, J. (2003). Juego, luego soy. Sevilla: Wanceulen.-Pickler, E (2000). Moverse en libertad. El desarrollo de la motricidad global. Madrid: Narcea.-Ramírez, I. (2009a). 99 juegos de expresión corporal y musical (3 años). Sevilla: Wanceulen.-Ramírez, I. (2009b). 99 juegos de expresión corporal y musical (5 años). Sevilla: Wanceulen.-Ramírez, I. (2009c). 99 juegos de expresión corporal y musical para niños de 4 años. Sevilla: Wanceulen.-Ruiz, LM; Gutiérrez, M; Graupera, J.L.; Linaza, J.L. y Navarro, F. (2001). Desarrollo, comportamiento motor y aprendizaje. Síntesis: Madrid.-Ruíz de Velasco, A., y Abad, J. (2011). El juego simbólico. Barcelona: Graó.-Ruiz Juan,F., García López, A., Gómez López, M. y Casado Rodríguez, C. (2002). Motricidad y

recreación en Educación Infantil. Almería: Universidad de Almería.-Ruiz Juan,F., García López, A., Gutiérrez Hidalgo, F., Marqués Escámez, J. L., RománGarcía, R. y Samper Márquez, M. (2008). Los juegos en la motricidad infantil de los 3 a los 6 años. Barcelona: Inde.-Sher, B. (1996). Juegos estupendos con juguetes improvisados. Martínez Roca: Barcelona. -Sheridan, M. D. (2011). Play in early childhood. From birth to six years. New York:Routledge. -Snel, E. (2015). Tranquilos y atentos como una rana. Tu guía práctica de la serenidad. Barcelona: Kairós.-Stern, A. (2013). Yo nunca fui a la escuela. Litera: Albuixech.-Stern, A. (2017). Jugar. Litera:Albuixech.-Suari, C. (2005). Juegos tradicionales: del currículum a la clase. Wanceulen: Sevilla. -Silberg, J.(1999). Juegos para hacer pensar a los bebés. Barcelona: Oniro. -Silberg, J.(2006). Juegos para aprender y estimularlos sentidos. Barcelona: Oniro. -Silberg, J.(2010). Juegos para desarrollar lainteligencia del bebé. Barcelona: Oniro. -Silberg, J.(2011). Juegos para hacer pensar a los niños de 1 a 3 años. Barcelona: Oniro. -Stern, A. (2013). Yo nunca fui a la escuela. Litera: Albuixech.-Stern, A. (2017). Jugar. Litera: Albuixech. -Sugrañes,E., y Ángel, M. A. (2007). La educación psicomotriz (3-8 años). Barcelona: Graó. -Trigo, E. (1989). Juegos motores y creatividad. Paidotribo: Barcelona. -V.V.A.A.(2001). 3ª Jornadas. Desafíos del juguete en el Siglo XXI. Valencia: Fundación crecer jugando. -V.V.A.A.(2008). El juego como estrategia didáctica. Barcelona: Graó. -V.V.A.A.(2010). 101 juegos de imagen y percepción corporal (3-6 años). Sevilla: Wanceulen. -Vila, B.y Cardo, C. (2005). Material sensorial (0-3 años). Barcelona: Graó. -Zukunft-Huber,B. (2001). Gimnasia para bebés. Barcelona: Paidotribo. REVISTAS DE INTERÉS:REVISTA AULA DE INFANTIL (<https://www.grao.com/es/aula-infantil>)REVISTA IN-FAN-CIA (http://kmelot.biblioteca.udc.es/search*spi/i=1130-6084)NOTA: esta bibliografía puede ampliarse durante la materia y también complementándola con la bibliografía de la guía docente de la materia de 2º curso de Grado de Educación Infantil "Didáctica de la Expresión Corporal".

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Psicoloxía do desenvolvemento de 0 a 6 anos/652G01004

Didáctica da expresión corporal/652G01020

Deseño de proxectos educativos de 0 a 3 anos/652G01021

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Educación psicomotriz e habilidades motrices/652G01039

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías